

INHALT

Markus Meckel, Berlin
Geleitwort

Jerzy Sulek, Berlin
Geleitwort

Klaus Bzdziach, Berlin
Einführung

Blick auf Schlesien

Wiesław Lesiuk, Oppeln
Schlesien: Definitionen, Begriffe, Mißverständnisse

Norbert Conrads, Stuttgart
Abriß der Geschichte Schlesiens bis 1945

Bodo Hildebrand, Berlin
Zur Kirchengeschichte Schlesiens

Margret Heitmann / Harald Lordick, Duisburg
Zur Geschichte des Judentums in Schlesien

Arno Herzig, Hamburg
Schlesien und Preußen im 18. und 19. Jahrhundert

Die Oberschlesier

Dorota Simonides, Oppeln
Gibt es ein oberschlesisches Ethnikum?

Jörg Lüer, Berlin
Die Oberschlesier im preußisch-deutschen Denken

Joachim Glensk, Oppeln
Die oberschlesische Presse und die nationalpolnische Bewegung

Jan Goczoł, Oppeln
Nationale Zugehörigkeit und Sprache in Oberschlesien

Von Berlin und Brandenburg nach Schlesien

Matthias Weber, Oldenburg
Die preußische Durchdringung Schlesiens nach 1740
Von Annexion zu Integration

Kazimierz Bobowski, Breslau
Schlesien als Reiseziel der Berliner und Brandenburger

Arno Herzig, Hamburg
Die Friedrich-Wilhelm-Universität Breslau

Matthias Weber, Oldenburg
Der Kulturkampf in Oberschlesien

Dorota Simonides, Oppeln
Kulturwissenschaftliche Zusammenarbeit um 1900
Ein deutsch-polnisches Beispiel aus Breslau und Berlin

Beate Störckuhl, Oldenburg
Die Breslauer Moderne 1900-1933

Von Schlesien nach Berlin und Brandenburg

Dietlinde Peters, Berlin
Güter für Berlin
Firmengeschichten zwischen Schlesien und Berlin

Jerzy K. Kos, Breslau
Carl Gotthard Langhans
Ein Architekt in Schlesien und Berlin

SPIS TREŚCI

Markus Meckel, Berlin
Słowo wstępne 10

Jerzy Sulek, Berlin
Słowo wstępne 11

Klaus Bzdziach, Berlin
Wprowadzenie 12

Spojrzenie na Śląsk 19

Wiesław Lesiuk, Opole
Śląsk: definicje, określenia, nieporozumienia 20

Norbert Conrads, Stuttgart
Zarys historii Śląska do 1945 r. 33

Bodo Hildebrand, Berlin
Przyczynek do historii Kościoła na Śląsku 45

Margret Heitmann / Harald Lordick, Duisburg
Przyczynek do historii Żydów na Śląsku 52

Arno Herzig, Hamburg
Śląsk i Prusy w XVIII i XIX w. 61

Górnślązacy 69

Dorota Simonides, Opole
Czy istnieje górnośląskie etnikum? 70

Jörg Lüer, Berlin
Górnślązacy w myśli prusko-niemieckiej 79

Joachim Glensk, Opole
Prasa górnośląska a polski ruch narodowy 88

Jan Goczoł, Opole
Przynależność narodowa a język na Górnym Śląsku 96

Z Berlina i Brandenburgii na Śląsk 105

Matthias Weber, Oldenburg
Pruskie przenikanie Śląska po 1740 r.
Od aneksji do integracji 106

Kazimierz Bobowski, Wrocław
Śląsk jako cel podróży berlińczyków i Brandenburczyków 113

Arno Herzig, Hamburg
Uniwersytet Fryderyka Wilhelma we Wrocławiu 124

Matthias Weber, Oldenburg
Kulturkampf na Górnym Śląsku 137

Dorota Simonides, Opole
Współpraca kulturalno-naukowa na przełomie XIX i XX w.
Niemiecko-polski przykład z Wrocławia i Berlina 139

Beate Störckuhl, Oldenburg
Modernizm wrocławski w latach 1900-1933 144

Ze Śląska do Berlina i Brandenburgii 155

Dietlinde Peters, Berlin
Towary dla Berlina
Historie firm funkcjonujących między Śląskiem a Berlinem 156

Jerzy K. Kos, Wrocław
Carl Gotthard Langhans
Architekt na Śląsku i w Berlinie 171

180	<i>Wojciech Wrzesiński, Breslau</i> Abwanderung aus Schlesien	<i>Wojciech Wrzesiński, Wrocław</i> Wychództwo ze Śląska
190	<i>Martin Düspohl, Berlin</i> Arbeitsmigration nach Berlin im 19. Jahrhundert Jeder zweite Berliner stammt aus Schlesien	<i>Martin Düspohl, Berlin</i> Emigracja zarobkowa do Berlina w XIX w. Co drugi berlińczyk pochodzi ze Śląska
207	<i>Dietlinde Peters, Berlin</i> Wie tausend andere auch Drei schlesische Dienstmädchen in Berlin	<i>Dietlinde Peters, Berlin</i> Jak tysiące innych Trzy śląskie służące w Berlinie
215	<i>Hans-Peter Meister, Berlin</i> Die Berliner Polonia und ihre Verbindung nach Schlesien	<i>Hans-Peter Meister, Berlin</i> Polonia berlińska i jej powiązania ze Śląskiem
231	Die Teilung Oberschlesiens	Podział Górnego Śląska
232	<i>Wiesław Lesiuk, Oppeln</i> Plebiscit und Aufstände in Oberschlesien	<i>Wiesław Lesiuk, Opole</i> Plebiscyt i powstania na Górnym Śląsku
247	<i>Tomasz Fałęcki, Tschenstochau / Irena Sroka, Oppeln</i> Die deutsche Minderheit in der Wojewodschaft Schlesien	<i>Tomasz Fałęcki, Częstochowa / Irena Sroka, Opole</i> Mniejszość niemiecka w województwie śląskim
261	<i>Michał Lis, Oppeln</i> Die polnische Minderheit im deutschen Teil Oberschlesiens	<i>Michał Lis, Opole</i> Mniejszość polska w niemieckiej części Górnego Śląska
271	Nationalsozialismus und Zweiter Weltkrieg	Narodowy socjalizm i druga wojna światowa
277	<i>Konrad Fuchs, Mainz</i> Der Zweite Weltkrieg in Schlesien, Brandenburg und Berlin	<i>Konrad Fuchs, Moguncja</i> Druga wojna światowa na Śląsku, w Brandenburgii i w Berlinie
291	<i>Irene Sroka, Oppeln</i> Das Kattowitzer Gebiet unter deutscher Besetzung	<i>Irena Sroka, Opole</i> Obszar katowicki pod okupacją niemiecką
306	<i>Birgit Maaß, Berlin</i> Zwangsarbeit von Polen und Polinnen im Dritten Reich	<i>Birgit Maaß, Berlin</i> Praca przymusowa Polaków i Polek w III Rzeszy
317	<i>Karol Jonca, Breslau</i> Die Vernichtung der schlesischen Juden 1933-1945	<i>Karol Jonca, Wrocław</i> Zagłada śląskich Żydów w latach 1933-1945
328	<i>Alfred Konieczny, Breslau</i> Das Konzentrationslager Groß Rosen in Schlesien	<i>Alfred Konieczny, Wrocław</i> Obóz koncentracyjny Gross-Rosen w Rogoźnicy na Śląsku
342	<i>Stanisław Senft, Oppeln</i> Widerstand in Schlesien 1939-1945	<i>Stanisław Senft, Opole</i> Ruch oporu na Śląsku 1939-1945
353	Kriegsende	Koniec wojny
369	Flucht, Vertreibung, Umsiedlung, Neubeginn	Ucieczka, wypędzenie, przesiedlenie, nowy początek
370	<i>Franz Nuscheler, Duisburg</i> Das Jahrhundert der Flüchtlinge	<i>Franz Nuscheler, Duisburg</i> Stulecie uchodźców
380	<i>Detlef Brandes, Düsseldorf</i> Vorgeschichte von Flucht und Vertreibung der Deutschen	<i>Detlef Brandes, Düsseldorf</i> Geneza ucieczki i wypędzenia Niemców
394	<i>Antoni Kuczyński, Breslau</i> Die Deportation von Polen durch die Sowjetmacht im Zweiten Weltkrieg	<i>Antoni Kuczyński, Wrocław</i> Sowieckie deportacje Polaków w czasie II wojny światowej
403	<i>Małgorzata Michałek, Breslau</i> Deutsche und „Sibirien-Polen“ im Kreis Habelschwerdt	<i>Małgorzata Michałek, Wrocław</i> Niemcy i Polacy-„Sybiracy“ w powiecie Bystrzyca Kłodzka
408	<i>Krzysztof Ruchniewicz, Breslau</i> Schweidnitz/Świdnica 1945-1947 Das Schicksal der deutschen und polnischen Bevölkerung	<i>Krzysztof Ruchniewicz, Wrocław</i> Schweidnitz/Świdnica 1945-1947 Los ludności niemieckiej i polskiej
428	„Repatriierung“ aus dem sowjetisch gewordenen Ostpolen	„Repatriacja“ z przyłączonej do Związku Radzieckiego Polski wschodniej

<i>Władysław Misiak, Breslau</i> Integrations- und Desintegrationsprozesse in der Bevölkerung Schlesiens nach 1945	<i>Władysław Misiak, Wrocław</i> Procesy integracji a dezintegracji ludności Śląska po 1945 r.	428
<i>Stanisław Senft, Oppeln</i> Nationale Verifikation und Repolonisierung in Schlesien 1945-1950	<i>Stanisław Senft, Opole</i> Weryfikacja narodowa i repolonizacja na Śląsku w latach 1945-1950	442
Lamsdorf	Łambinowice	452
<i>Monika Choroś / Łucja Jarczak, Oppeln</i> Veränderungen von Orts- und Personennamen in Schlesien vor und nach dem Zweiten Weltkrieg	<i>Monika Choroś / Łucja Jarczak, Opole</i> Zmiany nazw miejscowości i nazwisk na Śląsku przed II wojną światową i po 1945 r.	458
<i>Michał Lis, Oppeln</i> Die Herkunft der heutigen Bewohner Schlesiens	<i>Michał Lis, Opole</i> Pochodzenie terytorialne dzisiejszych mieszkańców Śląska	470
<i>Wolfgang Meinicke, Berlin</i> Die Aufnahme von Vertriebenen in der Sowjetischen Besatzungszone Deutschlands	<i>Wolfgang Meinicke, Berlin</i> Przyjęcie wypędzonych w sowieckiej strefie okupacyjnej Niemiec	475
<i>Philipp Ther, Berlin</i> Von Schlesien in die Lausitz Ein Beispiel der Integration von Vertriebenen in der DDR	<i>Philipp Ther, Berlin</i> Ze Śląska na Łużycę Przykład integracji wypędzonych w NRD	488
<i>Ulrike Treziak, Berlin</i> Die vertriebenen Schlesier in West-Berlin	<i>Ulrike Treziak</i> Wypędzeni Ślązacy w Berlinie Zachodnim	495
Nach der Konsolidierung	Po konsolidacji	503
<i>Danuta Berlińska, Oppeln</i> Schlesier deutscher Herkunft	<i>Danuta Berlińska, Opole</i> Ślązacy pochodzenia niemieckiego	504
<i>Andrzej Hanich, Oppeln</i> Die integrative Rolle der katholischen Kirche im Oppelner Schlesien	<i>Andrzej Hanich, Opole</i> Integracyjna rola Kościoła katolickiego na Śląsku Opolskim	516
<i>Heinrich Olschowsky, Berlin</i> Als Deutscher in Polen – als „Spätaussiedler“ in der DDR	<i>Heinrich Olschowsky, Berlin</i> Jako Niemiec w Polsce – jako „Spätaussiedler“ w NRD	524
<i>Aleksandra Trzcielińska-Polus, Oppeln</i> Beziehungen zwischen dem Oppelner Schlesien und dem Bezirk Potsdam bis 1989	<i>Aleksandra Trzcielińska-Polus, Opole</i> Stosunki między Śląskiem Opolskim a okręgiem poczdamskim do 1989 r.	532
<i>Hans-Peter Meister, Berlin</i> Zuwanderung aus Schlesien nach Berlin und Brandenburg ab 1950	<i>Hans-Peter Meister, Berlin</i> Emigracja ze Śląska do Berlina/Brandenburgii od 1950 r.	543
Perspektiven	Perspektywy	561
<i>Maciej Łagiewski, Breslau</i> Das kulturelle Erbe Schlesiens: Hindernis oder Brücke?	<i>Maciej Łagiewski, Wrocław</i> Dziedzictwo kulturalne Śląska: przeszkoda czy pomoc?	562
<i>Norbert Meisner, Berlin</i> Perspektiven der Wirtschaftskooperation zwischen Berlin und Polen	<i>Norbert Meisner, Berlin</i> Perspektywy kooperacji gospodarczej między Berlinem a Polską	569
<i>Ruth Henning, Potsdam</i> Grenzüberschreitende Zusammenarbeit an der Oder-Neiße-Grenze	<i>Ruth Henning, Poczdam</i> Współpraca transgraniczna na Nadodrze	576
<i>Mariola Malerek-Iburg, Petersdorf</i> Tourismus in Schlesien heute	<i>Mariola Malerek-Iburg, Piechowice</i> Dzisiejsza turystyka na Śląsku	585
Autorenverzeichnis	Wykaz autorów	595
Verzeichnis der Zeitzeugenberichte	Wykaz relacji naocznych świadków	597
Bildnachweis	Spis ilustracji	600